

רובים, לא סרטים!

כישלון מיסחרי, מדוע ההתעקשות? מדוע יש בשנים האחרונות עלייה משמעותית במימון הסרטים הפוליטיים, וכולם, כמעט, הם כישלונות מיסחריים?

זה נכון, וזו באמת מסקנה שלי ושל עוד מפיקים, שעזבו את ההפקה דוברת-העברית. אבל זה נכון לא רק לגבי סרטים פוליטיים. זה נכון גם לגבי סרטים אחרים.

לדוגמה: הקיץ של אביה הוא סרט מצליח, ונרמה לי שכארץ הוא לא כיסה את ההוצאות שלו. אז מתוך השלילה מגיעים לשלילה מוחלטת מבחינה מיסחרית.

אני לא חושב שהיתה החלטה קולקטיבית של אנשים איזה סוג של סרטים עושים. ואם בשלוש השנים האחרונות יש גל של סרטים מסוג פוליטי-חברתי, זה כנראה מה שנוצר לרוב היוצרים פה, וזה מובן.

במיוחד-אירופה, שבה המצב הכללי היה דומה מבחינת התחושה של היוצרים של ההכרח לצעוק, מקורות-המימון הממלכתיים היו קיימים. עשו המון סרטים פוליטיים מאוד חריפים, גם אם רובם היו מוסוים. אנחנו נופלים בין הכיסאות, כי אנחנו די

לפני 10 שנים תיאר מצב דימוי, ונפסל. בינתיים קרו דברים גדולים בהרבה. השבוע הוא עולה על המסך

אז, ובטח. יום, אין שום משמעות לסרטים פוליטיים. פשוט צריך לאסוף רובים ולהיות מוכנים."

לבנון התחיל לעבוד כעורך-חרשות ב"ידעות אחרונות ובמקביל הקים אז את הקרן לעידוד סרטי איכות.

הסרט קשר-הדבש מומן מכיסס של שלר שה אנשים: לבנון, רוני פרנקל, שנפטר בינתיים, ואריה קרישק, שהיה גם שותף לכתובת הסרטי. כולם עברו בחינם.

לא מוזן הכין גידעון ברמן — ישראלי-לשעבר שחי שנים רבות באירופה, והנחשב כמומחה בינלאומי לקולנוע — תוכנית לטלוויזיה הגרמנית על הקולנוע הפוליטי

באולפן דיון בהשתתפות של הבימאי, יעוד לבנון, ושל איש גוש-אמונים, חנון פורת. "היה תיסכול גדול", אומר היום לבנון, "כתבתי את התסריט בהוליווד ובאתי לארץ במיוחד בשביל לעשות את הסרט כאן. הוא לא נעשה כדי לזכות בפרס. הוא נעשה מפני שהיתה לי אז הרגשה שצריך לעשות את זה. הדבר הספציפי שהזיז אותי לכתוב אז את התסריט היה התנהלות סבסטיה והצהרתו המפורסמת של יצחק רבין שהם רק תנועה-צופים. זה מה שרחף אותי."

בינואר 1977 נערכה הקרנת-בכורה למו"ד מנים, שכל אחד מהם קנה כרטיס במחיר 50 לירות, שהיה אז סכום-עתק. הכסף שנאסף

היה לילה. הוא ירד מן המכונית, נפרד מיושביה ועלה לדירתו בחושר. מייד אחריו עלו חרש שניים שהמתינו לו למטה ברכב חונה.

בכורך מצאו את גופתו בדירה. לכולם היה נוח להאמין שהוא הגיע לדירה, הפתיע פורצים שהיו בה, הם נבהלו והרגו אותו.

לכולם, חוץ מלחבר טוב אחד, עיתונאי במיקצועו, שידע שרצחו אותו בכוונה תחילה. הוא ידע, כי זה היה, בעצם, צפוי.

רצח פוליטי של בימאי שמאלני, שכתב מחזה שלא מצא חן בעיני אנשי-הימין ושי

שילם על כך בחייו. קשה שלא לקשר בין דמויותיהם של הרוצחים לבין אנשי גוש-אמונים, למרות שאין זה נאמר במפורש.

מדובר על שנת 1977, הימים ימי טרום המהפך הפוליטי, ימי טרום-טרום המתרת היהודית, ימי טרום-טרום רצה אמיל גרינ-צווייג, ימי טרום-טרום-טרום האינתיפאדה.

זוהי תמציתו של סרט — קשר-הדבש — שכתב וביים יעוד לבנון, אז בימאי צעיר שאשית דרכו. בסרט משחקים מוני מושונוב,

"קשר-הדבש": גליה ישרי, חנה לסלו, מוני מושונוב ויתר מאשר דומה לנושא-אמונים

מדינה היחידה בעולם — חוץ מארצות-הבית רית — שבה אין תמיכה מימטרית בקולנוע שלה.

● יכול להיות שתציע עכשיו את "קשר-הדבש" לטלוויזיה? אולי, נתת לי רעיון.

● מדוע ה"סינימטק" חוזר לזה עכשיו, אחרי כליך הרבה שנים?

אין לי מושג. הפנייה באה בעיקבות שבועי ההצדעה לקולנוע הישראלי, שהיה לא-מומן. אני מקווה שעכשיו הם ימשיכו בסרטים יש-ראליים אחרים.

● היום היית עושה שוב את ה-סרט הזה? לא.

● מדוע? המציאות הרבה יותר חריפה מהסרט. אז אמרו שהסרט הוא חריף מדי כאת-אזהרה

הישראלי. קשר הדבש פתח את התוכנית. ● האם יש מקום לסרט פוליטי?

השאלה היא מי מממן. קשר-הדבש נוצר מהכיס. מבחינה מיסחרית לא כדאי לעשות שום סרט בארץ. מבחינה פוליטית חשוב לעשות סרטים, כי הצנזורה בטלוויזיה כליך-גרועה, כך שרק הקולנוע בארץ יכול לבטא עמדה פוליטית עצמאית.

● אבל כל הסרטים הפוליטיים, או רוב הסרטים הפוליטיים הישראליים, אתה מאמין שסרטי יכול לשנות דעתו של מישהו?

עקרונות זהו תפקיד של טלוויזיה, אם היא פותחה ונאורה. יש חשיבות לרברים האלה. ● אתה מאמין שסרטי יכול לשנות דעתו של מישהו?

סרטים לא נועדו לשנות דעות, אלא להציב שאלות. והם מציינים שאלות. ● אז אם הסרטים מהסוג הזה הם

באותה הקרנה היה מיועד לתשלום חובות למעבדות.

י היה בהקרנה אחת כדי ליצור סערה ציבורית. רבים התנגדו להקרנת הסרט. בין הבולטים שבהם אנשירווח המזוהים עם תנועת-העבודה.

"התיסכול היה משמעותי. לחזור מהוליווד במטרה ספציפית. אחר-כך התחיל סחף סביב העניין, הסרט זכה בפרס, היו תיקוות גדולות, ופתאום היתה בהלה והוחלט שלא להקרין אותו. זמן קצר אחר-כך התחלף השילטון, והסרט הפך לסרט של קיבוצים. זה לא הקהל שאליז היה מכוון.

"הדבר הכי מוזר הוא שבעצם הסרט הזה השאיר אותי 10 שנים בארץ. אילו הכל היה הולך חלק, היית חוזר להוליווד לעבוד. אבל בעיקבות מה שקרה הגעתי למסקנה שבמצב

חנה לסלו — אז שחקנים בראשית דרכם — גדליה בסר, עורא כפרי ואחרים.

באותה השנה זכה הסרט בארץ בפרס הסרט-הטוב ביותר. הטלוויזיה פנתה וביקשה להקרין על מירקעה. אבל הוא לא הוקרן אז בטלוויזיה, גם לא בכת-יקולנוע בהקרנות מיסחריות.

השבוע, אחרי יותר מ-12 שנה, יעלה הסרט על מסך הסינימטק התל-אביבי בהקרנה מיט-חרי, כפעם הראשונה.

יש נו, בסרט, אלמנטים שלפני יותר מי עשור נראו לרבים כאן כלקוחים מדימיון פרוע וחסר אחיזה במציאות, והנראים כיום, בדיעבד, כמשהו שהוא כמעט לשון-המעטה. הסרט לא זכה להיות מוקרן, כי היתה לו התנגדות ציבורית רחבה. הוא לא הוקרן כי טלוויזיה, משום שאנשי גוש-אמונים הטילו עליו וטו. קטע קצר מן הסרט הוקרן בתוכנית-ראיונות של דיון לונדון, ואחרי הקרנתו נערך